

Asociațiunea pentru literatură Română,
Str. Laguna 6.

1 exemplar 30 bani.

Sibiu, 5 Octombrie 1919

Nr. 99

FOAIA POPORULUI

Apare în fie care Duminică

Cea mai veche foaie politică-poporală înființată la anul 1892 de partidul național român

Sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI	Redacția și Administrația:	INSERATE
Pe un an Lei 14.-	Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 12.	se primesc la BIROUL ADMINISTRAȚIEI
Pe o jumătate de an Lei 7.-	(lângă poștă)	(strada Măcelarilor Nr. 12).
Pe un pătrar de an Lei 3.50	Telefon Nr. 146.	Un șir pești primădată 50 bani, a doua-oraă
Prețul unui Exemplar Lei -30	Adresa telegrafică: >Foaia Poporului.	40 bani, a treia-oraă 30 bani.

Tot despre alegeri.

Ne aflăm în preajma alegerilor, cari chiar dacă s'ar mai amâna odată, totuși trebuie să se facă în toamna anului acestuia, prin urmare va fi bine să știe fiecare cetățean ce are să se facă și cum are să procedeze la alegerile pentru Adunarea deputaților și pentru Senat. Întâi fiecare trebuie să se înregistreze, să fie trecut în listele alegătorilor, dacă are dreptul de alegător. Adevărat, că listele alegătorilor se fac din oficiu și cei cu drept de vot trebuie să fie trecuți în ele, dar listele oamenii le fac și oamenii pot să greșească. De aceea dator e fiecare să se informeze la primărie, dacă e trecut în listă, ori nu.

Cel trecuți în listele alegătorilor, — în listele electorale, — primesc certificat despre aceasta, dela primărie. Certificatul trebuie bine păstrat, pentru că fără certificat nu poate merge nimeni la alegere, nu poate nimeni să voteze, să aleagă. Certificatul formează adevărata dreptul de a vota.

Pentru a putea alege, fie pentru Adunarea deputaților, fie pentru Senat, trebuie aleasă persoana care întrunește încrederea mai multor alegători și persoana aceasta are să fie adusă la cunoștința prezidentului de alegere cu opt zile înainte de sevârșirea alegerii. Aceasta se numește candidare. Un alegător singur nu poate să facă candidatură, ci la alegerile pentru Adunarea deputaților trebuie să fie cel puțin 50 de alegători de același gând și grupați în jurul aceleiași persoane, iar la alegerile pentru Senat cel puțin douăzeci și cinci. Dacă mai puțini alegători fac candidatură, prezidentul de alegere nu o primește, ci o respinge și votare nu se poate face pentru persoana respectivă, recomandată de candidat.

Candidatura se face pe temelul unei declarațiuni scrise, ori tipărite, care are să sune astfel:

Declarațiune.

Cătră președintele circumscripției pentru alegerea de deputat (ori senator) Reșinari, din județul Sibiu.

Noi, subsemnații 50 alegători (ori 25 alegători) declarăm de candidat la alegerea de deputat (sau senator) din circumscripția arătată mai sus, pe domnul (urmează numele, locuința și ocupațiunea candidatului, de exemplu Andrei Bârseanu, prezidentul „Asociațiunii”, Sibiu)

Vine apoi datul și vin subscrierile. Fiecare alegător trebuie să pună lângă numele său și comuna de care se ține în a cărei listă este trecut. Va fi bine, ca declarația de candidatură să se subscrie mai mulți decât 50 alegători pentru Adunarea deputaților și mai mulți decât 25 pentru Senat, din motivul că prezidentul de alegere e dator să controleze subscrierile și dacă află că vre-unul nu e trecut în lista alegătorilor îl șterge și nefiind complet numărul celor care fac propunere de candidare, respinge candidatura.

După ce e scrisă declarațiunea din partea alegătorilor, cari propun pe cineva de candidat, trebuie dusă la primărie, ca să pună pe ea clauzula următoare:

Noi, primarul și secretarul comunei (Reșinari), dovedim că alegătorii de mai sus, pe cari noi îi cunoaștem, au făcut aceste subscrieri înainte noastră (ori au declarat, că subscrierile sunt ale lor.)

Urmează datul și subscrierea primarului și a secretarului și punerea sigilului comunal.

Declarația se predă președintelui de alegere, în localul de el designat în scopul acesta.

Dacă nu se face decât o singură propunere de candidare în circumscripție, nu se mai ține nici o votare, ci în ziua de alegere cel propus va fi declarat de ales. Sunt însă două,

ori mai multe declarații de candidare, atunci trebuie să se ordoneze votarea și în cazul acesta acela dintre candidați va fi proclamat ales, care întrunește cele mai multe voturi. Pentru a fi admis la candidare și pentru a se putea ordona votarea asupra persoanei sale, trebuie să dea și candidatul însuși o declarațiune de cuprinsul următor:

Declarațiune.

Cătră președintele circumscripției pentru alegerea de deputat (ori senator) Reșinari din județul Sibiu.

Subsemnatul . . . de ocupațiune . . . domiciliat în . . . declarat fiind candidat de deputat (ori senator) în circumscripția de mai sus, declar din partea mea, în conformitate cu prevederile articolului 39 din decretul lege electorală, că sunt cetățean român și că nu voi opta cetățenia unui stat străin, că primesc alegerea, că îmi voi prezenta certificatul de membru al corpurilor legitime și că voi lua parte la lucrările acestora.

Dat în . . . (Subscrierea).

Declarația aceasta trebuie să fie provăzută cu clauzula de legalizare a subscrierii, făcută de notar public ori de judecătorul de ocol.

Declarația aceasta a candidatului este să se prezenta președintelui de alegere deodată cu declarația de candidare a alegătorilor.

Ordonându-se votarea, ea se face în modul următor:

În localul de alegere, adică la votare, alegătorii vor să lăsați să intre în grupuri mici, pentru a nu se produce imbulzeală și neorânduială. Fiecare alegător poartă în fața președintelui de alegere și prezintă certificatul de alegător. Președintele ia în primire certificatul, îl pune la acte și predă alegătorului un plic gol și câte un buletin de vot (țiduă de votare) pentru fiecare candidat. Președintele e dator să tipărească pentru

fiecare candidat buletine de vot, de culoare deosebită, ori dacă sunt toate albe, pentru fiecare candidat are să fie pe buletin un semn deosebit, așa ca alegătorul să se poată orienta și dacă nu știe ceti. De exemplu sunt trei candidați. Buletinele unuia dintre ei vor fi roșii, ale celuilalt verzi și ale celuilalt galbene. Alegătorul va ști, că al seu candidat ce buletine are, de care culoare și acela îl va băga în plic. Iar dacă toate buletinele sunt albe, la unul dintre candidați se mai tipărește o linie groasă neagră, la celalalt două linii groase și la al treilea trei linii groase. Alegătorul în cazul acesta va ști că candidatul său câte linii are pe buletinul de vot și cu buletinul acela va vota.

Cu buletinele primite dela prezidentul de alegere, alegătorul se retrage în locul de izolare, unde e numai singur, necontrolat de nime și alegând din ele pe acela al candidatului său, îl pune în plic și lipește plicul. Buletinele celelalte le așează într'o casetă, care se află în locul de izolare.

Cu plicul închis, alegătorul vine acum înderat și îl predă prezidentului de alegere, ori îl aruncă în urna de votare și părăsește localul de alegere, pentru-că cu aceasta el și-a împlinit datoria de cetățean al României-Mari și și-a exercitat dreptul de alegător,

Procedura e deci cât numai se poate de simplă și ușoară. Alegătorii la tot cazul vor ști mai din vreme câți candidați sunt și că ce fel de buletin va avea fiecare candidat, dar li-se va spune alegătorilor lucrul acesta și la locul de alegere, astfel că și cel cu mai puțină pricepere în lucruri de aceste poate să-și dea votul, fără a greși, pentru candidatul acela, care după judecata sa îi stă mai aproape, îl va reprezenta mai bine interesele, în Adunarea deputaților, ori în Senat. La noi, în Transilvania, Bănat și ținuturile românești din Ungaria, votarea nu e obligatoare, ca în vechiul regat și în Bucovina. La noi nu e silit alegătorul să meargă să-și dea votul, dar pentru cea bine va fi, ca fiecare să meargă la votare și să se folosească de frumosul drept pe care îl are, de a contribui și el cu votul său la alcătuirea corpurilor leguitoare ale frumoasei și iubitei noastre patrii, ale României-Mari.

Harta României Mari
cuprinzând toate noile ținuturi locuite de Români, cum și granițele țărilor marginase, se află de vânzare la

Librăria „Foaiă Poporului”
Sibiu, str. Măcelarilor 12.

Primejdia boalelor grele ne amenință stocul de vite.

Războiul cel mare care încă nu s'a terminat a lăsat arme adânci pe toate țărâmurile.

Nimeni n'a fost crățat și rănile adânci lăstate în fiecare stat, nu vor putea fi vindicate așa de repede, cum poate ș'ar în chipul unui mai optimișt. Tocmai de aceea e de datoria fiecărui bun cetățean român, că fără să mai aștepte îndemnări și rugăminți, să se pună pe lucru și să contribuie fiecare cu ce poate la refacerea vieții economice a României întregite. Făcând acest lucru, va lucra în interesul său propriu, căci precum un stat se îngrijește, în timpurile grele, de fiil săi, așa și aceștia la rândul lor, sunt dator să contribuie cu toate mijloacele de care dispun la înflorirea statului:

Unul din cele mai principale izvoare de bogăție a țării noastre sunt vitele de toate categoriile și acestora trebuie să le dăm o deosebită atențiană mai ales că de ele este legată și existența țaranului nostru.

Astăzi țara întreagă e aproape secătuită de vite iar printre puținele cari au mai rămas bântue o mulțime de boli grele, cari încearcă să se întindă din sat în sat pentru a nimici toate vitele mari și mici, dacă ele nu vor fi oprite și stărpite la timp.

Statul lucrează din toate puterile pentru îndreptarea relelor cauzate de acest război greu și și trimite în toate părțile oamenii pricepuți, să lucreze fiecare acolo unde se pricepe.

Aproape z'nic ne vin vești, când dintr'o parte când din alta, că vitelii mor de o boală sau alta, iar medicii veterinari alegă din județ în județ și din sat în sat pentru a lua măsurile de stărpire ce le stă în putință.

Dar țara fiind mare și dacă printre toate vitelii bântue o mulțime de boli, acestea nu se pot stărpi numai de o mână de medici veterinari — singuri specialiști în această direcție — dacă ei nu vor fi ajutați în munca lor grea.

De câțiva timp s'a înregistrat printre aceste boli și „Pleuron pneumonia contagioasă a vitelor cornute mari,” cea mai gravă din cele apărute până acum și în contra căreia trebuie să ne îndreptăm toată atențiunea. Această boală s'a constatat mai întâi în împrejurimile Brașovului (Com. Bod, Feldioara, Preșmar) dar de sigur că o vom afla și în alte regiuni, căci ea tinde la lățire.

Pleuron pneumonia contagioasă a vitelor cornute mari căută să se întindă tot mai mult și pe unde trece lasă numai pustul printre vite, de aceea credem de o importanță capitală să prevenim lumea, cerându-i tot odată tot sprijinul posibil pentru stărpirea ei. În scopul acesta și pentru ca fiecare proprietar de vite se poată fi prevenit la timp de pagubele ce-l poate aduce această boală, le arătăm și semnele mai principale, cari caracterizează această epizootie.

Boala — după cum și numele ne indică — este specifică bovidelor și bivoliilor. Calul, porcul, oala, capra și paserile nu se îmbolnăvesc.

Semnele mai caracteristice ale ei se manifestă pe aparatul respirator (la plămâni și întreg coșul pleptului) la început animalul e trist, pofta de mâncare e capricioasă

— apare și dispare — respirația mai acelerată, are fierbințeală. Aceste semne vagi pot dura cel mult 7—8 zile, și apoi încep manifestările adevărate din partea aparatului respirativ, când animalul are tuse dureroasă, repetată și seacă.

Geme dureros când este apăsat pe coșul pleptului și se ferește de orice atingere. Tusa se produce și sub impresia aerului rece, a variațiunilor de temperatură sau în timpul când animalul se mișcă dintr-un loc în altul. În acest timp starea generală se agravează, animalul are fierbințeală mai mare, e abătut, trist mersul se face cu anevos, mai ales când e silit să se întoarcă într'o parte sau în alta, părul e sârlit și fără luciu, coarnele și urechile calde, pielea (botul) e uscată. Nările și ochii sunt roșietici (aprinși), animalul arată din când în când momente de frică, pare speriat, nu mănâncă și nu rumegă. Mai târziu animalul se ține nemiscat, picioarele de dinainte îndepărtate și capul aplecat în jos, mersul se face foarte greu, picioarele sunt mai mult târâte, mersul este clătinat — mai ales de partea dinapoi, — respirația și tusea este deasă.

Simptomele (semnele) descrise se perindează încet și ele agravează încă starea generală; fierbințeală mare, o slăbire repede, atitudine specială cu membrele dinainte îndepărtate și capul în jos, tremurături musculare, scârșnit de dinți, pulsul acelerat și respirația neregulată. — Odată cu aceste manifestări din partea aparatului respirator se pot observa și simptome date de aparatul digestiv; excrementele pot fi dure (tari) și acoperite de mucozități, sau sunt diarice fahise, conținând de multe ori strli de sânge — Animalul are uneori treapă cu sânge, sau este aproape înecat —

Slăbiciunea progresând, animalul nu se mai poate ținea pe picioare și cade la pământ, extremitățile (picioarele) încep să se răcescă și moare subfocat în câteva minute.

După semnele descrise s'ar părea că boala e ușor de cunoscut, căci ea se manifestă esențialmente la aparatul respirator, dar ea se poate confunda foarte ușor cu alte boli, mai ales când avem înaintea noastră numai o singură vită bolnavă. De aceea ori de câte ori un proprietar de vite observă la una sau la mai multe din vitele sale semnele de boală arătate aici, să anunțe îndată autoritatea comunală, iar aceasta la rândul său pe medicul veterinar respectiv (cel mai apropiat), care va lua măsurile necesare pentru stărpirea ei.

Dar, dacă am arătat semnele mai principale ale acestei boli, nu înscmnează, că numai contra acestia avem de luptat. Mai sunt și altele tot așa de grave, cari ne amenință în țară sau la hotare; de aceea apelăm la tot bunul cetățean român, ca mai întâi în interesul său propriu, să-și facă datoria și să dea tot sprijinul cerut de stat prin oamenii săi specialiști.*)

Medic veterinar,
Victor Tatulea,

*) În interesul obștesc sunt rugate toate ziarele să reproducă acest articol.

Răvaș politic.

Criza.

Domnul Manolescu-Râmnicănu, încredințat din partea Majestății Sale, Regelui Ferdinand, cu formarea noului cabinet român, n'a isbit să și compună guvernul astfel, ca el să întîmpine simpatiile opiniei publice române și așa pe când se aștepta, ca să se prezinte la palat cu colegii sei pentru a depune jurământul, s'a prezentat pentru a comunica Majestății Sale, că nu poate îndeplini mandatul ce i-s'a dat, nu poate forma guvernul. S'a făcut apoi o nouă încercare din partea domnului Iuliu Maniu, președintele Consiliului dirigent din Ardeal, pentru a-i aduna într'un guvern de concentrare pe toți fruntașii diferitelor partide din țară, dar nici planul acesta n'a isbit. În urmă criza a fost astfel rezolvată, că s'a format un guvern de generali, sub președinția domnului Văitoianu, fost până aci ministru de războiu în guvernul d lui Brătianu.

Noul guvern a fost compus astfel:

Domnul general *Văitoianu*, președinte al Consiliului și ministru de interne.

Domnul *Misu*, ministrul României la Londra, ministru de externe.

Domnul general *Popovici*, ministru de Domenii.

Domnul general *Popescu*, ministru de industrie și comerț.

Domnul general *Mihail*, ministru al lucrărilor publice.

Domnul general *Lupescu*, ministru de culte și instrucție publică.

Domnul *Miclescu*, consilier la Curtea de Casație, ministru de justiție.

Domnul general *Răscanu*, ministru de războiu.

Mai fac apoi parte din guvern domni *Alexandru Valda-Voevod*, *Stefan C. Pop*, *Vasile Goldis*, *Nistor*, *Incuțel* și *Cihureanu*, ca reprezentanți ai părților alipite la România și miniștri fără portofoliu.

Noul guvern a depus jurământul.

Dela frați.

Comitetul central al Asociațiunii politice din Roma „Eroismul Italiei“, ținând ședință în una din zilele trecute, a votat o adresă de mulțumire domnului Tittoni, pentru apărarea energică a drepturilor României în Conferința de pace. Tot atunci comitetul central a protestat în contra atentatelor plănuite în contra suveranității statului român și în contra ingerințelor nelegale și nepermise în politica internă a României, sora cea mai mică latină, abandonată și lăsată la voia întâmplării atunci, când armatele dușmane au devastat de tot regiunile sale cele bogate. România n'a stat la îndoială, ci și-a nimicit grânarele și izvoarele de petrol în interesul aliaților, pentru ca să nu ajungă în mâinile dușmanilor, chiar și acum spără interesele aliaților contra hoardelor întomitate ale criminalilor bolșevici! Motiunea votată se va trimite și Conferinței de pace dela Paris. Are se o pună la o parte, făcându-să că nici n'ar fi primit-o.

Situația în Ungaria.

Nimic pozitiv nu se știe încă despre felul cum s'a format guvernul unguresc și că peste tot a putut se fie format. Ziarele ungurești din Cluj vorbesc tot despre guvernul lui Friedrich, prin urmare tot acesta trebuie să se afle la putere, poate că priment în mai multe rânduri. Necesari ar fi însă, ca Maghiarii să sibă odată un guvern stabil, cu deplină răspundere, pentru că Consiliul suprem al Conferinței de pace voeste să încheie odată socotelile și cu Maghiarii. În ședința din urmă, ținută sub președinția lui Clemenceau, a hotărât să decă Consiliul suprem, se trimite adresă guvernului maghiar și să-l provoace, ca cel mult până la 15 Octombrie să și trimită reprezentanții la Paris, pentru a lua în primire condițiunile de pace dictate Ungariei. Zace deci în interesul Ungurilor să și formeze un guvern cu care poate sta Antanta de vorbă. Și se poate, că acesta e motivul, care a îndemnat pe câțiva dintre aristocrații maghiari, să se întrunească în conferință în Viena și se discute împreună asupra situației create patriei lor reduse. Conferința, după-cum ne spune o telegramă trimisă din Viena, s'a ținut sub președinția primatului Csernoch Iános și rezultatul ei a fost acela, că contele Eszterházy Moriz a fost invitat, să formeze el un guvern nou ungar. Contele a cerut termen de cugetare. Deocamdată afacerile țării sunt conduse tot de guvernul lui Friedrich. Surprinzător e faptul, că la Conferința aristocraților maghiari din Viena a participat și contele Berchtold, fostul ministru de externe Austro-Ungar, ale cărui „merite“ în jurul izbucnirii războiului se pot cunoaște din cele ce urmează mai la vale și din cari se poate vedea, că persoana sa numai simpatică un poate se fie în fața Antantei.

Cine e vinovatul?

Guvernul austriac a dispus se fie publicate toate documentele neapreciate încă și referitoare la începerea războiului. Din ele aflăm, că nu contele Tisza a fost acela, care a forțat lucrurile și a trimis ultimatul energic Sârbiei, ci contele Berchtold, fost pe atunci ministru Austro-Ungar de externe. În 7 Iulie 1914 s'a ținut un Consiliu de miniștri în Viena, la care au participat cei doi miniștri președinți din Austria și Ungaria, ministrul comun de finanțe, ministrul de războiu și șeful statului major, Președinția o avea Berchtold. Acesta făcând expunerea întâmplării tragice din Sarajevo, — omorirea Moștenitorului de Tron Francisc Ferdinand și a soției Sale Sofia, — a propus din capul locului rezolvarea chestiei cu ajutorul armelor, pentru că ținea, că Sârbia e vinovată și că dela ea a venit ideea omorului. Censurii au aprobat propunerea, Tisza a combătut-o, cerând că Monarhia să procedeze mai cu tact, mai domol, față de Serbia. S'a primit propunerea lui Berchtold și războiul a fost început. Dar din documentele publicate se mai știe și aceea, că Berchtold a falsificat telegrame oficiale, pentru a convinge pe bătrânul Impărat Francisc Iosif, că trebuie să declare războiu Serbiei. Prin urmare, adevăratul vi-

novat pentru izbucnirea războiului ar fi Berchtold, după documentele acum cunoscută și publicate de bibliotecarul arhivelor statului din Viena, Dr. R. Gooss.

În vacanțe.

Din Paris vine știrea, că membrii Conferinței de pace au căzut de acord, se mai țină câteva ședințe și în urmă se iee vacanțe de două săptămâni. E vorba apoi și despre aceea, ca la noua întrunire, ședințele Conferinței de pace să nu se mai țină în Paris, ci în Londra. Dorința generală ar fi însă aceea, ca Conferința să și gate odată lucrările și se nu mai țină ședințe deloc, nici în Paris, nici în Londra. De-ne pacea generală și apoi — treacă la penzie!

Nu eșim din Budapesta.

După știrile cele mai proaspete, trupele române au primit ordin să nu se miște din Budapesta, ci se rămână acolo, ca păzitoare de ordine, pînă-când nu se va forma un astfel de guvern maghiar, care oferă garanța, cerută de Antantă, că va putea singur se susține ordinea în capitală și în țară.

Memorandul Șvabilor.

Șvabii din Bănat au fost înaintat de mult un Memorand foarte frumos și foarte temeinic, în care cereau, ca toți se fie alăturați la România-Mare din partea Conferinței de pace, care cu toate acestea, pe unii dintre ei, pe cei din Torontal, i-a lăsat să ajungă sub domnia sârbească. Acum au înaintat Conferinței de pace un nou Memorand, numai Șvabii din Torontal, cerând cu insistență se fie alăturați și ei la România, pentru-că ei cu nici un preț nu vreau se facă parte din Serbia. Mai dă osse ceva Conferința de pace pe frumosul principiu al lui Wilson, despre libera dispunere de sine a popoarelor?

Soartea Rusiei.

O telegramă din Londra ne comunică știrea senzațională, că înaltul Consiliu de pace dela Paris a hotărât se fie acceptată politica Angliei cu privire la Rusia și ca puterile din Antantă să și retraga trupele aflătoare pe teritor rusesc, lăsând ca poporul rusesc însuși se facă ordine în țara sa, pe calea pe care el o va afla de bună. Croașcă și singur viitorul, așa cum și-l dorește, fără amestecul puterilor din Antantă, dar un lucru li se cere, se respecteze drepturile statelor vecine. Se afirmă, că ministrul președinte al Angliei domnul Lloyd George, a luptat mult în Conferința de pace până a străbătut cu aceasta propunere a sa. Dacă așa stau lucrurile, apoi nu prea sunt prospecte, ca pacea se fie legată încurând și cu Rusia, pentru-că lăsată de capul său, Rusia abia peste câțiva ani va putea ajunge la stări normale și la un guvern stabil, care se fie de o parte al țării, iar de altă parte să se bucure de simpatie și de trecere în străinătate.

DELA CONSILIUL DIRIGENT.

Nr. 3786 Preș.

Ordin de chemare.

Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Bănatului și al ținuturilor ungurene locuite de Români, în baza deciziei ministerului regal chiamă la arme pe toți tinerii născuți români din anii 1896, 1897 și 1898 cari locuiesc pe teritoriul cercurilor de recrutare arătate mai jos.

1. Trupă.

(Suboficieri și soldați fără grad.)

a) Primarii comunelor au să conducă și să prezenteze deodată la comanda cercului de recrutare toți tinerii născuți în anii 1896, 1897 și 1898 cari se țin de comunele lor și sunt de naționalitate români.

Vor fi deci prezentați nu numai aceia cari mai înainte au servit la armata comună, honveși (Landwehr), infanterie, cavalerie, artilerie, ori în alte servicii, ci chiar și aceia cari la recrutările Austro-Ungare au fost aflați neapți și cari până acum nu au făcut nici un serviciu militar. Despre cei cari zac în pat, să se aducă atestat dela medic. Oamenii vor fi prezentați cu o listă făcută după matricula de botez. În această listă se va motiva absența oamenilor ne-prezentați.

Oamenii cari la publicarea ordinului acesta nu locuiesc în comuna natală, vor fi prezentați împreună cu oamenii comunei în care locuiesc. Se vor duce însă pe o listă separată a străinilor, care va arăta și comuna natală a fiecărui străin.

b) Timpul și locul de prezentare a tinerilor (trupa) născuți în anii 1896, 1897 și 1898 ia:

Salonta-Mare

la Comanda Cercului de recrutare Beluș cu sediul Salonta Mare

1	Octombrie 1919	Plasa	Salonta-Mare
2	"	"	Tinca
3	"	"	Boroșineu
4	"	"	Beluș
6	"	"	Calca
7	"	"	Bel
8	"	"	Vaşcău
9	"	"	Elec
10	"	"	Klajneu

Oradea-Mare

la Comanda Cercului de recrutare Oradea-Mare.

1	Oct. 1919	Orașul	Oradea-Mare
2	"	"	Plasa Centrală Oradea-Mare
3	"	"	Cefa
4	"	"	Bihorcharestes
6	"	"	Elesd
7	"	"	Salari
8	"	"	Margita
9	"	"	Săchshid
10	"	"	Mihalfalau

Satul-Mare

la Comanda Cercului de recrutare Satul-Mare

1	Octombrie 1919	Orașul	Satul-Mare
2	"	"	Plasa Satul Mare
3	"	"	Cingir
4	"	"	Orașul Careli Mari
6	"	"	Plasa Careli Mari
7	"	"	Arjud
8	"	"	Tănad
9	"	"	Orașul Șimleul Silvaniei
10	"	"	Plasa Șimleul-Silvaniei
11	"	"	Jermata-Albă
13	"	"	Crasna
14	"	"	Cehul-Silvaniei.

Sighetul-Marmației

la Comanda Cercului de recrutare Sighetul-Marmației.

1	Oct. 1919	Orașul și Plasa	Sighetul-Marmației
2	"	"	Plasa Sugatag
3	"	"	Isavölgy
4	"	"	Vișeu
6	"	"	Orașul Bala-Mare
7	"	"	Plasa Bala-Mare
8	"	"	Șomcuta
9	"	"	Orașul Bala-de-sus
10	"	"	Plasa Seini
11	"	"	Tizántul
13	"	"	Avas.

c) Primăriile cari au mai prezentat odată oamenii acestor contingente vor prezenta acum cu liste deosebite pe acei cari la prima recrutare erau absenți și pe aceia cari au fost îngăduți la vetre fiind neapți.

2. Oficieri.

(Înțelegând și aspiranții) de rezervă și de gloată cari sunt de naționalitate română născuți în anii 1877 până 1898 inclusiv și încă nu s'au prezentat la chemările făcute

mai înainte — au să plece după 48 ore după publicarea acestui ordin la cercul de recrutare cărui aparține locul lor natal.

3. Scutiri de mobilizare.

Următorii ofițeri (înțelegând și aspiranții) și trupă sunt scutiți de mobilizare și sunt considerați ca mobilizați pe loc fără a primi vre o competență militară:

a) Toți lucrătorii minelor (băilor) și uzinelor de cărbuni, sare și fier;

b) Cei aplicați definitiv la căile ferate, la poșta, la telegraf și la oficiile de stat și administrative române (lucrătorii cu ziua nu sunt scutiți de serviciul militar).

Ș. fil persoanelor numite sub a) și b) au să înainteze în timp de opt zile comandamentului cercului de recrutare o listă a persoanelor cari se află la ei și sunt absolut necesare serviciul lor.

Scutirea de mobilizare nu mai este valabilă îndată ce persoanele indicate sub a) și b) nu mai fac serviciile pentru cari au fost dispensate.

c) Studenții de teologie și medicină.

Ei au să înainteze comandamentului cercului de recrutare al locului lor de naștere un document dela școală din care să se poată constata că într'adevăr sunt studenți de teologie și iau parte la prelegeri.

Cel-ceil să află în străinătate vor înainta aceste documente pe calea ambasadelor.

4. Dispensări.

Intreținătorii de orfani, de mame văduve și de părinți săraci trecuți de 70 ani, au dreptul să ceară dispensarea de serviciul militar. Acest drept poate fi câștigat și din alte cauze grave, asupra cărora vor decide forurile militare în înțelegere cu cele administrative.

Această cerere o vor face însă numai după ce au intrat în serviciul militar, unde li-se vor da deslușiri detaliate asupra documentelor necesare pentru dispensare.

5. Medici.

Toți medicii de naționalitate română cari sunt născuți în anii 1877 până la 1898 inclusiv și domiciliază pe teritoriul Cercurilor de recrutare (plășilor) amintite mai sus, vor pleca în 48 ore în urma afișării acestui ordin, la Șeful sanitar al Corpului VI. armată în Cluj (Comandamentul Corpului VI. armată).

FOIȘOARĂ

Un glas de sus

În cronicile vechi ale fărîșoarei Elveției, această grădină frumoasă a Europei, în care domnește ordinea, disciplina, munca, și cinstea, se găsește trecută o întâmplare, care va fi citită cu interes și de publicul nostru. După însemnările remase pe urma unui preot dela safe, în anul Domnului 1731 a căzut o zăpadă atât de mare asupra Elveției de nord și asupra Tirolului din apropiere, încât nici cei mai bătrâni oameni din țară nu și aduceau aminte se mai fi fost cândva o eamnă ca a anului pomenit.

Într-o noapte, casa dela poalele unui munte înalt, departe de sat, în care locuia un păzitor de pădure, a fost acoperită în foaie forma de zăpadă, astfel că dimineața locuitorii din casă n'au mai putut se lasă

afară, și nici din afară nu mai putea se între nime în locuința celor închiși fără voie, pentru că zăpada era cu mult mai înaltă de cât casa.

Era întineric beznă în casă și cei închiși în casă, pentru ca să vadă, au aprins întâi candela, dar oleul în curând li s-a trecut și n'au mai putut să facă lumină, decât aprinzând din când în când câte o bucată de lemn de brad, care însă făcea fum groaznic, și-i supăra la ochi. Pe hornul casei căzuse zăpada în bucătărie, zăpadă multă, care începuse să se topească. Pădurarul avea soție și patru copilași; cel mai mare de 13 ani. Situația era foarte critică, pentru că în casă era puțin de tot de mâncare, aflându-se rezervele în pivniță, în care intrarea era prin curte iar în curte nime nu putea eși. Copiii începuseră să plângă de foame și părinții erau deserași că nu sunt în stare se aline durerile copiilor și să le potolească foamea.

A trecut o zi după alta; era acum a șasa zi dela căderea zăpezii celei mari și

a treia zi decând nici de mâncare, nici apă nu se mai afla în casă, decât apă de zăpadă, și cu aceasta își astâmpărau baram selea, copiii și părinții lor, între plânsete și suspinări.

În dimineața zilei a șaptea, copilașul cel mai mare spune părinților săi cu mult curaj următoarele: Iubiții mei părinți, eu am auzit așa noapte un glas de sus, care mi-a spus, se fac aceea, ce era gata Isac din biblie să facă, adevă să se jertfească, atunci când Domnul l'a cerut jertfă dela tatăl său Avram. Mă voi jertfi deci eu pentru voi și pentru frățiorii mei, așa mi-a spus glasul de sus; îmi dau eu viața, pentru a o scăpa pe a voastră. Domnul așa vrea, fie deci voea Domnului.

Părinții au rămas înmărmuriți. S'au îngrozit de ideea copilului lor și totuși atât scăpare vedeau și ei că nu era, pentru că copiii nu mai puteau să stea pe picioare de foame și nici vorbi nu mai puteau, de slabi ce erau.

Nu vor avea a se prezenta prim-medici județeni, medicii de plasă, cercași, comunali, medicii directori de spitale și câte un medic secundar de spital pentru câte 150 bolnavi de fapt aflați în spital.

Prefecturile județelor pe teritoriul cărora se găseesc cercurile de recrutare amintite mai sus să se trimită Șefului sanitar al Corpului VI. armată un tablou nominal al tuturor medicilor aflați în circumscripția lor, arătând numele, prenumele, domiciliul, anul nașterii, funcțiunea (resp. medic privat) gradul militar, serviciul militar în Austro-Ungaria și dacă în baza ordinului de mai sus are să se prezinte sau nu.

Deodată cu publicarea acestui ordin intră în vigoare pedepsele legilor statului pentru toți, cari nu îndeplinesc la timp acest ordin, pentru cari împiedică executarea lui, sau vorbesc contra îndeplinirii ordinului și pentru cari deși au cunoștință de aceste crime nu fac fără întârziere arătare. Toți aceștia nu vor fi părtași la pământurile ce se vor împărți.

Români!

Nu frica de pedeapsă se vă ducă la împlinirea acestui ordin de chemare și mândria conștientă, că îndepliniți o sfântă datorie față de pământul nostru liberat și față de patria noastră română.

Este clasa sfânt, când trebuie să punem temelii unui viitor demn și corespunzător jertfelor și suferințelor de veacuri ale părinților noștri!

Aveți să răspundeți chemării, pentru a dovedi lumii întregi, că ne iubim Țara și moșia, că știm să o stăpânim cu vrednicie, — ducând cu liniște, libertate și stăpânire dreaptă în toate colțurile țării.

ss. Iuliu Maniu,

Prezidentul Consiliului Dirigent.

* Pacea cu Bulgaria.

Condițiunile de pace au fost predate delegațiilor bulgari în modul următor:

Membrii conferinței de pace s'au întrunit dimineața la orele 10 și jum. în sala festivă dela Ministerul de Externe din Paris și au ocupat loc la masă, sub președinția domnului Cle-

menceau, Ministrul-prezident al Franței, care a dat apoi semnul, ca să fie aduși în fața Conferinței de pace delegații Bulgariei. Aceștia apar în curând. Sunt cinci la număr. Conducătorul lor e Teodoroff. Delegații bulgari se așează la o masă separată, în fața președintelui Conferinței de pace. Avându-i acum înaintea sa, domnul Clemenceau se scoală în picioare și rostește vorbirea următoare, scurtă și cuprinzătoare:

„Deschid ședința Domnilor delegații bulgari! Vă vom preda textul (cuprinsul) tratatului de pace. Căpătați o amănare de 25 de zile scotite dela ziua de astăzi, pentru a vă face înscriși observările. Consiliul suprem, după ce va censura contrapropunerile Dvoastre, într'un timp anumit vă va da răspuns și va stabili termenul pentru subscrierea păcii.”

Prezidentul a făcut apoi semn primsecretarului să predea delegațiunei bulgare contractul de pace, ceea ce imediat s'a și întâmplat. În primire l'a luat Teodoroff, prezidentul delegațiunei bulgare, care a citit apoi o lungă declarație, compusă în franțuzește. În declarație se spune, că Bulgaria nu poartă nici o vină pentru izbucnirea războiului și pentru intrarea ei în războiu, și se mai spune, că Conferința de pace poate să fie asigurată de simpatiile și bună voința Bulgariei. La lunga vorbire de apărare a prezidentului delegației bulgare, președintele Consiliului suprem, domnul Clemenceau, n'a răspuns decât atâta: „Inchid ședința!” Și toți s'au sculat ca să plece acasă. Întâi au plecat delegații bulgari, ca niște acuzați, cari s'au prezentat în fața judecătorei pentru a și auzi sentința.

Eșind afară, Teodoroff a fost întrebat de gazetari, că ce s'a întâmplat și cum s'a întâmplat predarea condițiunilor de pace, iar întrebatul a răspuns numai atâta: „Sunt aspre, sunt foarte aspre.” Delegații bulgari au plecat din Paris acasă la Sofia pentru a preda guvernului contractul de pace, spre ași face observările asupra lui în timp de 25 zile.

În tratatul de pace cu Bulgaria sunt trecute următoarele condițiuni:

Granițele spre România nu se schimbă. Rămân tot cele vechi, dela anul 1916, adică cele stabilite în contractul de pace dela București din 1918. Spre Serbia se face o mică rectificare de graniță, trecându-se la Serbia o parte din teritoriu, cu regiunea Strumiței. Bulgaria se obligă să recunoască din punct de vedere politic statul sârbocroato-sloven și renunță în favoarea puterilor aliate și asociate la toate drepturile sale asupra Traciei (pe care puterile aliate au dat-o Greciei). În schimb puterile aliate și asociate se obligă a asigura Bulgariei o eșire economică la marea Egeei.

Vă se zică, din teritoriu pe care Bulgaria și țara lor va fi mai mică decât a fost înainte de războiu. Acum să vedem, cari sunt celelalte condițiuni de pace? Pe scurt următoarele:

Bulgaria nu are dreptul să țină sub armă o armată mai mare de 20.000 de oameni, cu ofițeri cu tot, pentru susținerea ordinii în țară și pentru paza dela granițe. Va mai putea organiza și o armată de granițeri, de 10.000 de oameni, astfel, că peste tot numai 30.000 de puști pot rămâne în Bulgaria, celelalte au să fie predate Antantei. Fortificații noi Bulgaria nu poate să facă. Gazuri omoritoare, aruncătoare de flacări, automobile blindate și tancuri nu'i este permis să aibă. Muniție numai atâta poate fabrica, cât permite Antanta în tratatul de pace.

Ca despăgubiri Bulgaria are să plătească două miliarde și un sfert de franci în aur, în curs de 37 ani, și are să restituie teritoriilor pe cari le-a fost ocupat toate documentele, arhivele și obiectele de muzeu pe cari le-a ridicat. E dator să în fine Bulgaria să dea României și Serbiei un anumit număr de capete de vite și să livreze statului sârbocroato-sloven în curs de cinci ani câte 50.000 tone de cărbuni.

În cele economice condițiile de pace ale Bulgariei sunt aceleași, ca în tratatul de pace cu Germania și cu Austria.

Pădurarul șopti încet nevastei sale: Cu greu cred că băiatul dela sine se fi venit la ideea aceasta, ci cu adevărat vreun glas de sus îi va fi sunat la ureche și îl va fi îndemnat să se jertfească pentru noi ceilalți; și dacă voea lui Dumnezeu aceasta e, atunci așa are să se și întâmple. Dar nu trebuie să ne pripim. Să mai așteptăm puțin. Mă îngrozesc la gândul, că va trebui să-mi omor copilul, dar și mai tare mă îngrozesc la gândul, că pe toți patru îi vom vedea murind înaintea noastră pentru a le urma apoi și noi. Astfel însă pierdem numai pe unul, și ne rămân trei. Dar să mai așteptăm.

Băta femeie, mama copiilor, plângea cu hohot, cădea în genunchi și se ruga, ca Dumnezeu să facă vreo minune și să-i scape pe toți de starea îngrozitoare în care se aflau.

Băiatul cel mai mărișor nu le da însă pace. Mereu cerea ca tatăl său să-l junghie, pentruca din carnea lui să-și poată potoli foamea ceilalți fraților mai

mici. Aduse-se din bucătărie cușitul cel mare, cu care se tăia porci, și l'a pus în mâna tatălui său, zicându-i:

«Curaj tată, nu te teme, vezi, eu nu mă tem de moarte și cu dragă voce mor pentru frații mei și pentru voi, știind bine că după moarte la bun loc ajung, în raiul cel frumos. Ia-ți inima în dinți și fă-ți datoria, scapă pe ceilalți din gura morții.»

Băiatul s'a urcat apoi pe masă și s'a întins dealungul mesei, cu fața senină, cu ochii veseli, așteptând pe tatăl său să vină să-l junghie și făcând mereu semn cu degetul pe grumaz, unde și cum să tragă pădurarul cu cușitul. Și nenorocitul tată fu gata acum să-i îplinească dorința. Plecă legănându-se spre masă, între șipelele groasnice ale soției sale și ale celorlalți copii, treziri din somnul în care îi aruncase foamea. Dar în momentul în care era să se aducă jertfa cerută de glasul de sus, auzit de copilul martir, se auzi un șgomot puternic în bucătărie. Părinții eșiră repede în bucătărie, și aci ce văzură?

Ajuforul celui de sus sosise tocmai la timp! În bucătărie zăcea o căprioară, cu ochii deschiși și rugători, dar cu picioarele pline de sânge. A fost pușcată de un vânător, nu însă de moarte, și fugind prin zăpada cea mare, a călcat cu picioarele dinainte tocmai în gura hornului dela casa aflătoare sub zăpadă și pe horn a căzut apoi în bucătăria oamenilor nenorociți. Deodată cu căprioara, a căzut și o grămadă mare de zăpadă în bucătărie, astfel că acum era și carne și apă la casă. Cușitul și-a făcut datoria, dar nu față de curajosul copil, ci față de căprioară, din carnea căreia familia nenorocită și acum salvată a avut trei zile de mâncare, iar în ziua a treia a dat Dumnezeu un vânticef cald, care a făcut să se topească zăpada, încet, încet iar în ziua a patra pădurarul cu mare greutate a putut să iasă afară din casă, se curețe zăpada din jurul casei și se aducă alimente la casă.

Bătălia dela Marna.

Cum au fost bătuți Nemții de Francezi.

În Germania are mare trecere cartea generalului Baumgarten, care de explicări asupra diferitelor întâmplări din cursul marelui războiu, arătând și cauzele principale, pentru cari armata germană a fost bătută în cele din urmă, după ce avusese atâtea învingeri frumoase la toate fronturile.

Autorul cărții explică un lucru foarte simplu, pe care nimeni în Germania nu-l spusese până după sfârșitul războiului, anume, că victoriile armatei germane nu erau decât baloane de oxigen, cu care se întreținea în mod artificial viața unui muribund și că adevărata luptă care a decis soarta războiului, a fost prima ciocnire dela Marna, care, după cum se știe, a fost câștigată de francezi.

Autorul cărții, care făcea parte din armata generalului von Hausen, numită și a treia armată saxonă, aruncă vina acestei înfrângeri asupra generalului Bülow, care comanda atunci armata a doua și care a început cel dintâi retragerea, fiind să vină după el și armatele lui Kluk și Hausen. Recunoaște însă, că în fața loviturii de grație ce-i fusese dată de generalii Foch și Franchet d'Esperey, generalul Bülow n'avea nimic mai bun de făcut, decât să se retragă. Ordinul de retragere însă a cam lăsat de dorit.

Dar iată cum descrie lupta dela Marna generalul Baumgarten:

Pornită dela Gerolstein, armata generalului Hausen traversă Ardenii, dela răsărit spre apus, trecu Meuză la Dinant și căzu ca o trombă de mare asupra localităților Retthel, Chalons și Mailly, unde întâlni însă prima rezistență serioasă a armatei franceze, comandată de generalul Foch.

Informațiile primite dela Marele Cartier german spureau, că armata franceză, după bătălia de la Charleroi, se găsește în plină debandadă spre Paris și că trupele germane trebuiesc să grăbească cât mai mult înaintarea, pentru a nu da timp inamicului să se refacă. Caracteristic însă este faptul, că înaltul comandament german socotea rezistența franceză atât de inexistentă, în cât își permisese chiar luxul să retragă de pe frontul apusean anume unități pe care le trimisese pe frontul răsăritean.

La 29 August 1914 însă începe reacțiunea franceză la Guise, contra armatei generalului Bülow, iar la 6 Septembrie acțiunea se angajase pe toată întinderea Marnii și a frontului, spre marea surprindere a Germanilor, care până atunci socotiseră rezistența ariergărzilor franceze ca o ultimă încercare de salvare a situației.

Generalul Bülow este atacat cu atâtea puteri, încât generalului Hausen îi este imposibil să i vină în ajutor, deoarece, după cum mărturisește însuși autorul cărții: „Un adversar ca generalul Foch, care dispunea de o armată hotărâtă pentru sacrificiu, ar fi putut să transforme într'un adevărat dezastru încercarea armatei a treia germană de a da un atac de ruptură.“

În ziua de 9 Septembrie ora 1. 15, armata generalului Bülow începe retragerea fatală, atrăgând cu ea, atât pe generalul Kluk, cât și pe generalul Hausen, comandanții primei și a celei de a treia armate germane.

Se știe, ce eforturi extraordinare au trebuit să se facă, pentru ca această retragere germană să nu se transforme într'o catastrofă.

Catastrofa însă se și produsese. Dar ea nu avea să și arate efectele, decât peste patru ani, după a doua înfrângere pe aceeași Marnă.

Generalul Baumgarten mai serie următoarele cu privire la prima bătălie de la Marna:

„Nu este îndoelnic, că oprirea prematură a luptei dela Marna a schimbat cu desăvârșire aspectul războiului. Descurajarea care coprinse pe Francezi s'a schimbat îndată într'un entuziasm fără pereche. Armatele antantei, în urma victoriei, căpătaseră un moral supraomenesc, pe câtă vreme în sufletul german se stinsese orice speranță, care să ne mai poată păstra curajul dela 1871.“

Războiul mondial, era pierdut pentru puterile centrale.

„Și lucrul acesta se putea ghici și mai bine din însăși dispoziția Marei Cartier general. Într'o zi un general explica în Reichstag planul de luptă al Germaniei, care trebuia să dea rezultatul ocupării Parisului și a întregii Franțe de nord-est. Întrebat însă de un deputat ce ar fi, dacă planul n'ar reuși, generalul a răspuns: „Sfârșitul Germaniei.“

Și așa a și fost. Bătălia dela Marna a însemnat înfrângerea Germaniei, cu toate victoriile câștigate în mod artificial în urmă, și tot ea avea să însemne mai târziu și sfârșitul celei Germanii militariste, care la Marnă își ascultase sentința condamnării definitive.

Prăbușirea unui vis!

Așa era planul, ca pentru împedecarea în viitor a oricărei vărsări de sânge, pentru împedecarea izbucnirii războaielor, să se formeze Liga Națiunilor, cu un fel de tribunal suprem (mai înalt), care se judece și se aplaneze neînțelegerile ce s'ar ivi în viitor între state învecinate. Sentinței aduse de acest tribunal ar avea apoi să se supună necondiționat statele aflătoare în ceartă. Lumea însă, mai ales cea franceză, începe să piardă încrederea în reușirea realizării acestei idei, care de altcum e a lui Wilson, președintele Statelor Unite Americane, iată ce scrie despre proiectata ligă a popoarelor un învățat francez, într'o foaie mare din Paris, sub titlul: „O încercare neînbucată.“

În ochii celor mai puțin clar văzători apare azi, că încercarea de organizare internațională, din care unii au vrut să facă complimentul păcii, n'a reușit.

Pentru ca o asemenea operă să devie efectivă, trebuia la cei cari o întrețineau, nu numai o desinteresare completă, ci o adevărată abnegație.

Să te constituie în gardianul păcii internaționale, să pui și să menții în serviciul ei o forță veșnic gata, — numai din singura dragoste de patrie, fără speranța unor avantajii personale, — cel mult cu considerația, că fiecare profită de binele tuturor, — era pentru un popor o sarcină

prea înaltă. El putea, la rigoare, să o proceadă, într'un moment de entuziasm intelectual: nu putea s'o ducă însă la bun sfârșit.

De fapt, nimeni nu se prezintă pentru a implini această sarcină.

Poporul american, cu tot nobilul idealism pe care-l profesază, refuză în mod absolut să-și asume sarcinile indefinite pe care i le-ar impune o adevărată societate a națiunilor.

Engltera n'a văzut într'însa decât un mijloc comod pentru o limitare a ambițiilor rivale, fără a accepta pentru ea însăși cea mai mică stingherire.

Franța este cu drept cuvânt neliniștită de pretențiunea de a se substitui măsurilor de siguranță pozitive pe cari ea le cerea, garanția unei instituții lipsită de orice existență reală.

Celelalte popoare, Italiani, Români, Jugo Slavi, au constatat în diferite rânduri, că liga națiunilor era arma, care se opunea aspirațiilor lor. Ele au păstrat contra „Ligei Națiunilor“ o animositățe foarte lesne de înțeles.

E o greșală foarte răspândită să se creadă, că o instituție posedă o valoare abstractă; ea prețuește ceeace prețuesc oamenii chemați să se servească de dânsa.

„Liga Națiunilor“ ar fi fost excelentă, dacă ea ar fi grupat popoare hotărâte să se supună fiecare inscripțiilor dreptului internațional și să intervie toate împreună în contra unui delictent eventual.

În lumea de astăzi, în care ambițiile naționale nu au alt frâu, decât forța exterioară, o Ligă a Națiunilor nu putea să fie decât chimera sau minciună.

Înainte de a o constitui, trebuie să se pregătească membrii demni de a intra într'însa; transformarea morală trebuie să proceadă transformarea juridică.

Deoarece aceasta nu este încă săvârșită, așistăm în acest moment la prăbușirea unui vis presărat.

America declină orice mandat în Orient, Engltera, evadând din Consiliul suprem, face să dispară singurul organ de control internațional; contra acestui control, Românii la Budapesta, Italianii la Fiume, sunt în plină revoltă: ce mai rămâne din Liga Națiunilor?

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1) Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în ori ce chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da părerile despre operațiunile de războiu, sau despre situație și mișcarea trupelor, precum și ceice vor critica poruncile date de autoritățile militare sau ori ce alte măsuri cu privire la armata română.

2) Ceice să vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, să vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii de Lei.

Când însă faptele de mai sus, să vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de războiu.

Banca agrară.

În „Monitorul Oficial“ și în „Gazeta oficială“ (numărul 56) a apărut decretul-lege despre reforma agrară, adică legea, despre felul cum se va împărți pământul la țărani, luându-se dela cei ce au prea mult, pentru a se da celor ce n'au pământ de loc. A mai apărut apoi în „Monitorul Oficial“ din București și decretul, prin care se decretesc înființarea „Băncii agrare“, cu scopul de a face față cheltuelilor legate de executarea reformei agrare. Anume, banca această agrară va avea se cumpere pământurile cari se ofer de bunăvoie spre cumpărare, se plătească marilor moșieri prețul pământului care ajunge se fie expropiat și se anticipațe țărănilor prețul de cumpărare pentru pământurile, cari ajung acum în posesiunea lor. Capitalul băncii agrare va fi de 50 milioane lei și se va aduna prin subscripțiuni publice, dela acționari. Statul îi pune însă băncii la început la dispoziție suma de 25 milioane lei, fără interese, pe timp de cinci ani, pentru a putea acoperi dintru început cheltuelile pe cari le va avea cu cumpărarea, parcelarea și colonizarea moșiilor ce cad sub expropriere.

Oaspe mare în Sibiu.

Domnul de Saint Aulaire, ministrul plenipotențiar al Franței la București, după ce a onorat cu vizita sa mai multe orașe din ținuturile de dincoace de Carpați, alipite la vechiul regat român, a sosit Duminecă la amezai și în Sibiu. A fost primit la gară de un public numărös și ales, în frunte cu membrii Consiliului Dirigent aflători în Sibiu, în numele cărora l'a bineventat domnul dr. Romul Boilă, șeful resortului dela comunicație. Iubitul nostru oaspe a răspuns cu un discurs foarte frumos, terminând cu „Trăiască România-Mare“. Scara a fost banchet mare în onoarea ilustrului oaspe. Au participat la banchet 90 de persoane. Noaptea distinsul diplomat, amic pronunțat al nostru, a plecat cu trenul la București.

Informațiuni

Noul Protosmel. Domnul asesor consistorial Nicolae Ivan, unul dintre cei mai de valoare bărbați ai neamului și bisericii, pe care sinodul arhiepiscopar din Sibiu, în sesiunea extraordinară din vara anului acestuia, l'a onorat cu încrederea aproape unanimă și l'a ales de vicar al consistoriului de nou înființat din Cluj, a îmbrățișat etagmă monahală și în săptămâna trecută a fost tuns într-un monah, la mănăstirea din Hodos Bodrog. Apresind după dreptate meritele pe cari și le-a câștigat în deceniile din urmă noul monah pentru biserică și neam, Preasfințita Sa, Episcopul Ioan I. Papp al Aradului, locșitor de mitropolit, l'a înaintat numai de cât la rangul de protosmel. Suntem siguri, că în curând va primi și crucea de Arhimandrit, și apoi tola-

gul arhieresc, ca primul episcop al eparhiei de nou înființate a Clujului. De aceea, îi strigăm de pe acum: Întru mulți ani!

Aprovizionarea Europei. Fostul dictator de alimentare al Americii, domnul Hooover, a fost prin Europa, pentru a studia situația și a stabili trebuințele populațiunii din diferitele țări. Sosind acum acasă, a declarat următoarele: Jumătate din alimentele de cari are Europa trebuință, va trebui se le dea America. Dar America nu poate face lucrul acesta câtă vreme nu stă pe baza păcii generale. E cu neputință se lăfereze tot ce se cere în Europa, fără realizarea ideii despre liga popoarelor, în care se între toate statele împăcate. Situația economică a Europei e foarte grea și vor trece încă ani mulți, până se vor ivi iarăși stări normale. Bine ne mângâie domnul Hooover. Încă ani de zile și mai rămânem tot cu scumpăta de astăzi!

Dăm'neca ortodoxă. În București apare acum în al doilea an, fosta săptămânală „Dumineca ortodoxă“, că organ al cercului de publicațiuni religioase și morale „La și cetește“. Din numerii primiți la redacție putem constata, că fosta umple ca adevărat un gol de mult simțit în ziaristica română. În fiecare număr se dă sfânta evanghelle a Duminecii respective, — pentru că foala apare Dumineca, — și imediat urmăază tălcuirea evanghellei, făcută pe înțelesul tuturor. Restul din cuprinsul folii îl formează apoi istorisiri scurte, de cuprins religios și moral, astfel, că nu va fi creștin care cetind și numai un număr din „Dumineca ortodoxă“, se nu rămână pe deplin mulțumit și sufletește înălțat deasupra miseriliilor pe cari le întâmpinăm în toate zilele. O recomandăm deci cu toată căldura cetitorilor folii noastre. Abonamentul pe un an face 10 lei. Abonamentele se fac la administrația folii: București, Biserica sfânta Vineri-Herască.

Stipendii. Resortul de Culte și Instrucțiune Publică aduce la cunoștință, că în toate școlile normale din vechiul Regat s'a rezervat pentru elevi români din Ardeal, Banat și părțile ungurene câte un loc de bursier. Cel ce reflectează la aceste burse să și înalțeze (la acest Resort) de urgență cel mult până la 1 Oct. 1919 petiția, cu următoarele acte: extras de naștere, certificat de naționalitate și cel de studii. (absolvente școlii primare.) — Informațiuni se dau la Secția VIa, (învățământul primar și normal).

Contra-cenzurii. Directorul ziarului „Universul“ din București a înaintat M. Sale Regelui Ferdinand un memoriu, în care cere ștergerea cât mai în grabă a cenzurii această instituțiune, care nu se potrivește de loc cu duhul vremii și cu mult trimblăta eră a deplinei libertăți.

Mackensen în Salonic. Famosul Mackensen, fostul comandant al trupelor germane, cari au ocupat România, cunoscut Sibiienilor foarte bine, a fost până acuma internat în Belgrad, de unde însă a fost dus la Salonic, cu alți doi generali germani, cu 7 ofițeri și 38 de soldați. Ei s'a dat locuință într-o vilă afară de oraș. Ca internat stă sub paza trupelor franceze.

Vrea să aparțină istoriei. În America a fost arestat un fost căpitan de aviație, cu numele Wickel, pentru un lucru oște mic, anume, voacă să tracă la ne-

murire și se ajungă figură mare în istorie, prin o faptă earăși mică, ce putea fi săvârșită fără mare bătaie de cap și fără mare greutate, anume, prin omorirea preșidentului Wilson din statele unite americane. Credem că o mică greșală este la mijloc: nu la arest, ci la spital trebuie dus un om, care are astfel de gânduri, pentru că mintea sa nu e normală.

Jurământul pensionarilor. Perceptoratele de stat, la ordin mai înalt, nu mai plătesc peozlunile, decât numai în cazul, dacă pe dosul chitanței respectivul declară următoarele: „Eu N. N. dorind a deveni cetățean român, jur credință și supunere M. Sale Regelui Ferdinand I. și declar, că nu volu unști în contra statului român. Așa sămi ajute Dumnezeu“. Văduvele trebuiesc să declare următoarele: „Sabsemnata declar că atât eu, cât și copiii mei, suntem supuși români.“ Conformezese deci toți, cei ce vreau penzie dela Români.

✓ Suveranii Belgiei, regele și regina, cari au avut atât de mult de suferit, împreună cu supușii lor, dela începutul războiului, până la încheierea lui, au plecat la America în călătorie de plăcere, cu vaporul Washington. Drumul pe mare îl vor face în 7—8 zile. În New-York îl vor aștepta reprezentanții stăpânirei, iar de aci Malestățile Lor vor pleca cu trenul la Washington, capitala politică a statelor unite americane, pentru a vizita pe președintele Wilson.

✓ Războiul între frați. Se comunică în mod oficial, că guvernul sârbesc a trimis trupe de întărire în Muntenegru, pentru a stânge focul revoluției. Muntenegrenii adevărați nu vreau să fie uniți cu Serbia, ci doresc să rămână singuri și se formeze stat independent, că înainte de război. Pentru a putea lupta și în contra trupelor întărite sârbești, muntenegrenii au chemat într'ajutor albanezi din apropiere și astfel s'a deschis pe întreaga linie o luptă crâncenă — între frați.

Congresul meseriașilor. Comunicat oficial. Comisiunea aleasă în ședința delegațiilor societăților de meseriași, ținută în Sibiu, la 14 Sept. a. c. și-a început lucrările de pregătire și organizare a congresului proiectat. Pentru a putea pune organizației meseriașilor din întreaga România mare o temelie puternică și ca adevărat națională, comisiunea a făcut toate demersurile pentru câștigarea datelor de lipsă, atât din fostul regat, cât și din Bucovina și Basarabia. Comisiunea lucrează cu tot zelul, ca chestiunile admise pentru congres să fie cât mai temeinice, bine pregătite și în special se înalțește ca înfrățirea sfântă și dreaptă cu frații din întreaga România — mare să se înfăptuiască cât mai curând.

Biroul executiv.

✓ Anunț. Se aduce la cunoștință publică că înscrierile la azilele de copii sustinute de stat din Sibiu se vor face în zilele de 2—5 Oct. anul nou dela orele 8—12 și anume: pentru azilul din cetate (strada urzului No. 6) în cancelaria direcțiunii școlii primare de stat din strada Urzului No. 13; iar pentru cel depe livada Conrad în cancelaria școlii din strada Kestner No. 6. Sunt poștiți toți p. t. părinți și tutori cari doresc să și înscrie copiii la azilele noastre a se grăbi, spre a se vedea dacă sunt elevi destul înscriși, ca se să poată deschide azilele.

Cu carul la Viena. Așa se scrie dela Viena, că acolo au sosit 22 de profesori universitari din Ungaria, tot câte 4 și 5 întran car țărănesc, deasupra lăzilor cu avutul lor. Drumul l-au făcut în curs de opt zile, între împrejurări favorabile, ceea ce nu se întâmplă, dacă bandele lui Kun Bela erau și acuma stăpâne pe situație în Ungaria.

Cutremur de pământ. În București s'a simțit în una din zilele săptămânii trecute un cutremur de pământ, la orele 10 dimineața. Trei zguduituri foarte scurte au urmat una după alta, fără a face vreo stricăciune, pentru că au fost toate trei ușoare, încât mulți nici nu le-au simțit.

Recolta în Rusia. Cu toate neorânduile din Rusia, se pare că oamenii totuși au muncit și acolo, pentru că după știrile cari

se dau, recolta din Rusia e din cele mai excelente și trece peste toate așteptările. De decenii n'a fost o astfel de recolta în Rusia.

Prea multe străngeri de mână. Umblând prin Canada, moștenitorul de tron al Angliei a trebuit să dea mâna cu peste 20.000 de oameni și urmarea a fost, că s'a răntors acasă cu o mică boală de piele, care i se vindecă acuma cu ajutorul razelor lui Röntgen.

Posta Redacției.

Prefenului M. în S. N'ai înțeles bine articolul nostru despre numirile de localități. Avem, cum să nu avem dicționarul despre care ne scrii și avem și altele de mai înainte și știm ce se află în ele; dar nu despre aceasta a fost vorba ei despre ce nu se află în ele! Sunt adevărate comune cari și-au

schimbat numele, luându-și acum altul mai frumos. Am adus ca exemplu orașelul Uioara, care de o vreme se numește Ocna-Murășului. Cucerdea apoi se numește Răsboeni, Citighazul de lângă Arad se numește Domnița Ileana și așa mai departe. Cantă acuma te rog în dicționar și vezi, aflase acolo Ocna-Mureșului, Răsboeni, Domnița Ileana? Nu! Vezi, asta am cerut noi, să vină stăpânirea și prin oameni pricepuți să stabilească, cum e mai bine să zicem: Uioara, ori Ocna, sau Ocnele Murășului, Cucerdea sau Răsboeni, Citighaz sau Domnița Ileana și apoi se dea poruncă, să se țină toți numai de o numire, de cea stabilită în mod oficial, pentru că precum omul nu poate avea decât un nume, așa și comuna numai o numire oficială poate să aibă. Credem că acuma ne-ai înțeles.

Redactor responsabil: Nicolae Bratu

Ediția și tiparul: „Tipografia Poporului”

Cenzurat de: Bratu.

Publicare.

Comuna Brad exarandea în 5 Octombrie a. c. p. m. la 1 oră dreptul de pășunat pe lană 1919—20 (pentru oi). Arânda trebuie să se plătească imediat după licitație.

Iar tot în 5 Octombrie a. c. p. m. la 3 ore se dă și dreptul de vânat pe anii 1920—1925 în arândă. Prețul de strigare e 131 cor.

Condițiunile mai detaliate să pot vedea la primărie, însă plus-oferte nu să vor lua în considerare.

Brad, la 14 Septembrie 1919

Primăria Comunală.

Perdere.

În 12 Septembrie a. c. a dispărut de pe locul de pășunat al comunei Avrig o țepă murgă închisă de 4 ani cu stea în frunte și pete albe pe spate.

În 8 Septembrie a dispărut de pe locul de pășunat o bivoliță de 2½ ani

Primăria Comunală

Publicare.

Primăria Comunală Roșiu, județul Sibiu: Exarandea cârciuma comunală Dumbeacă în 12 Oct la 3 ore d. a. prețul de strigare 1000 cor. la care să receie 10% ca va din Condițiile să pot afla la

Primăria Comunală.

Curelar român în Aiud.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință deschiderea atelierului meu de curelărie.

Se lucră tot felul de hamuri, dela cele mai fine, până la cele mai ordinare. Opincarile, curele de mașină etc. Totodată și primește tot felul de reparaturi.

Avram Prică, curelar
Aiud, Strada Thoth
Nr. 23.

Un taur

roșu, etatea un an și 10 luni de rasa Plintzgaue, este de vânzare la Nicolae Bucea în Tilișcă No. 84, posta Săliște.

S'a pierdut

o mână de 2 ani și jumătate, de culoare roșie deschisă și pintoagă la picioarele dinapoi, și buza din sus e cusută puțin. Cine a găsit o să de-a de știre, căci îl se va plăti pentru îngrijire. Adresa: Toader Milea din Hașag, poșta Șelca Mare, jud. Târnava Mare.

Calfă de morar,

se primește imediat, să fie învățat la moară. A se adresa la George Balteș, arandă și morar în Mohu, județul Sibiu.

La Depositul Mașinilor dela Reuniunea Economică Săsească Ardeleană SIBIU, Strada Sărel Nr. 22

se află de vânzare în deposit cu preț convenabil:

Toate felurile de pluguri, grape de fier, mașini de sămănat, mașini de cosit iarba, greble de fân, mașini de tăiat napi, și alte mașini și unelte economice de felul acesta. Mai departe hârlețe de fier, lopeți, potcoave, sârmă pentru legat fân, cingătoare de spargă, etc., etc. Fiecare agricultor înainte de a cumpăra să meargă să vadă lucrurile acolo.

Roate de tors pe ales.

„MERCUR”

Bancă și întreprindere gen. de Comerț
SIBIU, Strada Cisnădiei No. 49.

Casa de schimb

cumpără și vinde
efecte publice la
cursul zilei. Pro-
vincia prin corespon-
dență telegrafică.

Adresa telegr.: Mercurbank Sibiu.

Caut un ucenic

la franzelăria mea, să fie dintr-o familie bună și să aibă etatea de 14—15 ani. Bucur Hurdubelea, franzelar, Rășinar, jud. Sibiu.

2 ucenici

se primesc la învățătură de rotărie. Se albă etatea până la 14 ani. A se adresa la Vasile Fleschin, rotar în Rășinar.

S'a pierdut

un cal de culoare sură roșie mestecat, înferat cu semnul crucii, din pășunatul Topârli. Cine l-a aflat să înștiințeze pe Nicolae Carată, din Topârli Nr. 148, jud. Sibiu.

AND. RIEGER

Prima fabrică ardeleană de mașini agricole, turnătorie de fier, Sibiu.
Pentru sezonul de toamnă, am fabricat o mare cantitate de :

Teascuri de vin

Mori de struguri

Mașini de desfăcut cucuruz

Mașini de tăiat paie

Mașini de tăiat napi

executate solid; recomand procurare timpurie.

Depozit de Calcium Carbit.